

РЕШЕНИЕ

№ 1663

гр. София, 30.01.2024 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

СОФИЙСКИ РАЙОНЕН СЪД, 150 СЪСТАВ, в публично заседание на четиринадесети юни през две хиляди двадесет и трета година в следния състав:

Председател: ЛЮБОМИР ИЛ. ИГНАТОВ

при участието на секретаря ХРИСТИЯНА Р. РАЧЕВА
като разгледа докладваното от ЛЮБОМИР ИЛ. ИГНАТОВ Гражданско дело
№ 20221110139043 по описа за 2022 година

Производството е по реда на чл. 124 от Гражданския процесуален кодекс (ГПК) и сл.

Образувано е по искова молба на Г. В. Р., ЕГН *****, постоянен адрес ..., съдебен адрес .. (ищец) чрез упълномощения процесуален представител адвокат Ю. М.. Ищецът твърди, че през 2022 г. е сключил с ответника договор за кредит № „..“ от 07. 03. 2022 г., по силата на който му бил отпуснат кредит в размер на 1 000 лева. В деня на сключването на договора служител на ответника му обяснил, че е длъжен да заплати последните две погасителни вноски в размер на 443 лева и 76 стотинки още в началото на договора, които автоматично ще бъдат удържани от отпуснатия кредит. Така ищецът фактически усвоил само сума в размер на 556 лева и 24 стотинки. След това ищецът заплатил на три пъти до 01. 06. 2022 г. суми във връзка с договора, като общата стойност на всички заплатени от него суми възлизала на 1 137 лева и 76 стотинки. Въпреки това ищецът заявява, че продължава да получава съобщения, че има задължения към ответника. Твърди, че договорът е нищожен поради накърняване на добрите нрави. Евантуално намира, че клаузите, с които е посочен годишен процент на разходите, годишен лихвен процент и за заплащане на допълнителни услуги също са нищожни поради накърняване на добрите нрави и неспазване на нормите на чл. 10а, ал. 2, чл. 11, т. 9 и т. 10 във връзка с чл. 22 ЗПК. Твърди, че е налице нееквивалентност на престациите и заблуждаваща търговска практика, че възнаградителната лихва надвишава трикратния размер на законната лихва, че към нея е следвало да бъдат добавени уговорените две такси за допълнителни услуги, че е заобиколено ограничението на чл. 19, ал. 4 ЗПК. Позицията се на „чл. 143, т. 19 ЗПК“ и твърди неправомерност. Поддържа, че е установен механизмът, по който се определя годишният процент на разходите. Прави извод, че цялото заемно съглашение е нищожно. Иска от съда прогласи нищожността на договора. Евантуално, ако този иск не бъде уважен, иска от съда да прогласи нищожността на съответните уговорки. Иска

от съда на основание чл. 23 ЗПК във връзка с чл. 55 ЗЗД да осъди ответника да му върне сумата 137 лева, представляваща надвнесена сума над чистата стойност на кредита. Претендира разноски.

В срока по чл. 131 ГПК е постъпил отговор на исковата молба от ответника „...“ ООД, ЕИК .., седалище и адрес на управление .., чрез упълномощения процесуален представител юрисконсулт Г. Д.И.. С отговора си на исковата молба Ответникът оспорва всички твърдения на ищеца. Заявява, че клаузите на чл. 9, ал. 1 и ал. 2 от договора не накърняват добрите нрави. Твърди, че еквивалентността на престациите е свързана със свободата на договаряне, а не с етични принципи, както и че в съдебните актове, в които се приема, че нееквивалентността на престациите накърнява добрите нрави, не посочват на кои морално-етични правила тази нееквивалентност противоречи. Отрича предлаганите допълнителни услуги да са част от възнаградителната лихва и годишния процент на разходите, чрез която се заобикаля закона. Изтъква, че ищецът сам е пожелал тези допълнителни услуги. Те са били включени в стандартния европейски формуляр като цена. Прави извод, че не е налице и твърдяната от ищеца неравноправност. Иска от съда да отхвърли исковете. Претендира разноски.

След като съобрази твърденията на страните и събраните доказателства, Софийският районен съд направи следните фактически и правни изводи.

Исковата молба е подадена от заинтересовано лице чрез надлежно упълномощен процесуален представител, придружена е с документ за внесена държавна такса в необходимия размер и отговаря на останалите формални изисквания по чл. 127 и чл. 128 ГПК, поради което е редовна, а предявените с нея искове са процесуално допустими.

Ищецът предявява три обективно съединени иска. Първият е установителен иск с правно основание чл. 26, ал. 1 ЗЗД. В тежест на ищеца по този иск е да докаже което и да е от твърдените основания за нищожност на договора за кредит – нарушение и заобикаляне на правилата на ЗПК, нарушение на добрите нрави и неравноправност (че съответните клаузи са сключени в негова вреда и водят до значително неравновесие между неговите права и задължения и тези на ответника, което противоречи на изискването за добросъвестност). В тежест на ответника по този иск е да докаже, че клаузите са били индивидуално уговорени. Вторият иск е евентуален и е с правно основание чл. 26, ал. 1 ЗЗД. В тежест на ищеца по този иск е да докаже което и да е от твърдените основания за нищожност на отделни клаузи на договора за кредит – нарушение и заобикаляне на правилата на ЗПК, нарушение на добрите нрави и неравноправност (че съответните клаузи са сключени в негова вреда и водят до значително неравновесие между неговите права и задължения и тези на ответника, което противоречи на изискването за добросъвестност). В тежест на ответника по този иск е да докаже, че клаузите са били индивидуално уговорени. Към горните два евентуално съединени установителни иска ищецът е съединил кумулативно и трети осъдителен иск с правно основание чл. 55, ал. 1, предл. първо ЗЗД във връзка с чл. 23 ЗПК. В тежест на ищеца по този иск е да докаже, че е заплатил на ответника със 137 лева повече от чистата стойност на договора за кредит.

Страните не спорят, а и от събраните по делото доказателства се установява, че на 27. 04. 2022 г. те сключили договор за кредит с номер „...“, по силата на който ищецът получил потребителски кредит от ответника в размер на 1 000 лева, който се задължил да му възстанови на 8 ежемесечни погасителни вноски, както и да му заплати възнаградителна лихва във фиксиран размер, равен на 31, 07 % на годишна основа.

Наред с това съгласно текста на договора ищецът признал, че при „кандидатстването“ за сключването му е заявил желание за „Бързо разглеждане“ на искането за кредит съгласно общите условия, както и за „Динамично плащане“. По силата на договора ищецът поел задължението да заплати за услугата „Бързо разглеждане“ сумата в размер на 251 лева и 96 стотинки, а за услугата „Динамично плащане“ – сумата 403 лева. Страните уговорили изпълнението на тези две задължения да бъде разсрочено успоредно с погасителните вноски за главница и възнаградителна лихва, като общият размер на месечната вноска бил 221 лева и 88 стотинки, следователно сумата на всички погасителни вноски била в размер на 1 775 лева и 4 стотинки. При това положение в договора за потребителски кредит страните посочили годишен процент на разходите в размер на 34, 73 %.

От експертното заключение по съдебно-счетоводната експертиза, което съдът кредитира като пълно, ясно, обосновано и професионално издържано, се установява, че ако при изчисляването на годишния процент на разходите бъдат взети предвид единствено погасителните вноски за главница и възнаградителна лихва (по 140 лева на месец), то годишният процент на разходите е в размер на 35, 90 %. Ако при изчисляването му обаче бъдат съобразени и разсрочените вноски за стойността на услугите „Бързо разглеждане“ и „Динамично плащане“, то годишният процент на разходите е в размер на 427, 67 %. Освен това според експертното заключение в счетоводството на ответника се съдържат данни за извършени от ищеца плащания в размер на общо 1 137 лева и 76 стотинки, които ответникът счетоводно отнесъл към погасяването на 600 лева и 85 стотинки главница, 99 лева и 15 стотинки възнаградителна лихва, 185 лева и 86 стотинки такса за бързо разглеждане и 251 лева и 90 стотинки такса за динамично плащане.

При така установената фактическа обстановка съдът направи следните изводи.

При сключването на процесния договор няма данни ищецът, физическо лице, да е действувал във връзка с упражнявана от него търговска дейност или професия. Тогава следва да се приеме, че той е потребител по смисъла на пар. 13, т. 1 от Допълнителните разпоредби към Закона за защита на потребителите, съответно чл. 9, ал. 3 от Закона за потребителския кредит (ЗПК). При това положение и доколкото не е налице някое от изключенията по чл. 4 ЗПК спрямо процесния договор се прилагат правилата на ЗПК. Според чл. 19, ал. 4 ЗПК годишният процент на разходите не може да надхвърля петкратния размер на законовата лихва по просрочени парични задължения, определена с постановление на Министерския съвет. Освен това договорът за потребителски кредит трябва да съдържа годишния процент на разходите по кредита и общата сума, дължима от потребителя, изчислени към момента на сключване на договора за кредит, като се посочат взетите предвид допускания, използвани при изчисляване на годишния процент на разходите (чл. 11, ал. 1, т. 10 ЗПК). От решаващо значение за правилното разрешаване на разглеждания случай е обстоятелството дали поетите от ищеца задължения за услугите „Бързо разглеждане“ и „Динамично плащане“ е следвало да бъдат отчетени като разходи по потребителския кредит и да бъдат включени в изчисляването на годишния процент на разходите. Във връзка с това съдът държи сметка, че съобразно законовото определение на пар. 1, т. 1 от Допълнителните разпоредби към ЗПК „общ разход по кредита за потребителя“ са всички разходи по кредита, включително лихви, комисиони, такси, възнаграждение за кредитни посредници и всички други видове разходи, пряко свързани с договора за потребителски кредит, които са известни на кредитора и които потребителят трябва да заплати, включително разходите за допълнителни услуги, свързани с договора за

кредит, и по-специално застрахователните премии в случаите, **когато сключването на договора за услуга е задължително условие за получаване на кредита**, или в случаите, когато предоставянето на кредита е в резултат на прилагането на търговски клаузи и условия.

В дадения случай по делото не са събрани доказателства, от които да може да се установи в какво точно се изразяват услугите *„Динамично плащане“* и *„Бързо разглеждане“*. В договора за потребителски кредит те са само назовани от страните с тези свои имена, като страните са препратили към общите условия по договора за кредит. Общи условия по договора за кредит обаче не са представени от нито една от страните по делото. При това положение съдът трябва да установи дали ползуването на услугите е било задължително условие за получаването на кредита въз основа само на данните от договора за потребителски кредит. В него от една страна се съдържа декларация, че ищецът е *„изрично е заявил желание“* да ползва услугите. Това е едно извънсъдебно признание на факт, което съдът следва да преценява внимателно с оглед на всички обстоятелства по делото съгласно чл. 175 ГПК. В дадения случай съдът констатира, че размерът на задълженията за съответните услуги (общо 654 лева и 96 стотинки) е съпоставим с този на главницата (1 000 лева). Това е индикация, че услугите не са „допълнителни“, а всъщност са имали основно и важно значение за договора за потребителски кредит и че без уговарянето им той е нямало да бъде сключен. Допълнителна индикация, че заявяването на въпросните услуги е било задължително условие за сключването на договора за кредит е и обстоятелството, че още в деня на сключването му те са били включени в погасителния план (неразделна част към него) наред с вноските за връщането на главницата и заплащането на възнаградителната лихва.

Поради изложените съображения настоящият съдебен състав приема за установено чрез косвени доказателства, че предоставянето на услугите *„Динамично плащане“* и *„Бързо разглеждане“*, в това число и изричното заявяване на желание от страна на ищеца да ги ползува, са били необходимо условие, поставено от икономически по-силния субект, за сключването на договора за потребителски кредит. Затова съответните задължения е трябвало да бъдат отчетени при изчисляването на годишния процент на разходите по кредита. Поради тази причина и съдът предпочита да възприеме варианта на експертното заключение по съдебно-счетоводната експертиза, съгласно който действителният годишен процент на разходите по договора за потребителски кредит възлиза на 427, 67 %.

При това положение първостепенният съд отчита, че страните са посочили в договора за потребителски кредит годишен процент на разходите, който се отклонява от действителния. Пропускът на страните да посочат действителния размер и начина на формирането на годишния процент на разходите в договора за потребителски кредит обуславя недействителността му на основание чл. 22 във връзка с чл. 11, ал. 1, т. 10 ЗПК. Смисълът на изискването в договора за потребителски кредит да бъде посочен тъкмо действителният годишен процент на разходите и начина на формирането му произтича от правото на потребителя да може да прецени правилно икономическите последици от сключването на договора, както и да може да направи адекватно сравнение с предложения за сключването на други договори за потребителски кредит (така че да може евентуално да „рефинансира“ кредита). В сходен смисъл е трайната съдебна практика на почитаеия Софийски градски съд (решение № 3609 от 04. 07. 2023 г. на СГС, II – А въззивен състав, по в. гр. дело № 8049/2022 г.; решение № 4456 от 11. 08. 2023 г. на СГС, II – Е въззивен състав, по в. гр. дело № 1898/2022 г.; решение

№ 4304 от 02. 08. 2023 г. на СГС, IV – Е въззивен състав, по в. гр. дело № 8430/2022 г.; решение № 4067 от 20. 07. 2023 г. на СГС, II – В въззивен състав, по в. гр. дело № 9689/2022 г.; решение № 4058 от 20.07.2023 г. на СГС, II – В въззивен състав, по в. гр. дело № 7753/2022 г.; решение № 3868 от 13. 07. 2023 г. на СГС, II – Б въззивен състав, по в. гр. дело № 62/2023 г.; решение № 3480 от 06. 07. 2023 г. на СГС, II – Д въззивен състав, по в. гр. дело № 9659/2022 г.; решение № 2449 от 16. 05. 2023 г. на СГС, IV – А въззивен състав по в. гр. дело № 87/2022 г.; решение № 1407 от 22. 03. 2023 г. на СГС, IV – Д въззивен състав, по в. гр. дело № 1167/2022 г.). При това положение целият договор за потребителски кредит е недействителен. Излишно е да бъдат обсъждани и останалите доводи на ищеца за нищожност на договора. Главният установителен иск е основателен. Не се сбъдва вътрешнопроцесуалното условие за разглеждането и произнасянето по евентуалния установителен иск.

Предвид нищожността на договора за потребителски кредит потребителят дължи единствено чистата му стойност (главницата); той не дължи лихви или други разходи по кредита (чл. 23 ЗПК). Така всички извършени от ищеца плащания във връзка с недействителния договор за потребителски кредит в размер на 1 137 лева и 76 стотинки всъщност са послужили за погасяването на чистата му стойност в размер на 1 000 лева. Надплатената сума 137 лева и 76 стотинки е дадена при начална липса на основание и подлежи на връщане. Поради диспозитивното начало предявеният осъдителен иск следва да бъде уважен изцяло за сумата 137 лева.

Разноски. При този изход на делото в полза на ищеца следва да бъдат присъдени сторените от него разноски. Те се свеждат до държавната такса в размер на общо 71 лева, платежните комисиони в размер на общо 9 лева и 80 стотинки, депозита за възнаграждаването на вещото лице в размер на 300 лева и уговореното и реално заплатено адвокатско възнаграждение (л. 12) в размер на 300 лева, тоест общо 680 лева и 80 стотинки.

Мотивиран от всичко изложено, съдът

РЕШИ:

ПРИЗНАВА ЗА УСТАНОВЕНО на основание чл. 26, ал. 1, предл. първо от Закона за задълженията и договорите в отношенията между ищеца Г. В. Р., ЕГН *****, постоянен адрес .., и ответника „..“ ООД, ЕИК .., седалище и адрес на управление .., че договор за кредит с номер „..“ и дата 27. 04. 2022 г. е нищожен.

ОСЪЖДА на основание чл. 55, ал. 1, предл. първо от Закона за задълженията и договорите ответника „..“ ООД, ЕИК .., седалище и адрес на управление .., да заплати в полза на ищеца Г. В. Р., ЕГН *****, постоянен адрес .., сумата **137 лева**, представляваща заплатени без основание във връзка с нищожния договор за кредит с номер „..“ и дата 27. 04. 2022 г. парични средства.

ОСЪЖДА ответника „..“ ООД, ЕИК .., седалище и адрес на управление .., да заплати в полза на ищеца Г. В. Р., ЕГН *****, постоянен адрес .., сумата **680 лева и 80 стотинки**, представляваща разноски в първоинстанционното производство.

Решението подлежи на обжалване пред Софийски градски съд в двуседмичен

срок от връчването му на страните.

Служебно изготвени преписи от решението да се връчат на страните.

Съдия при Софийски районен съд: _____